

Motion till riksdagen 2024/25:2165

av Jonny Cato m.fl. (C)

Utgiftsområde 13 Integration och jämslällldhet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 13 Integration och jämslällldhet enligt förslaget i tabellen i motionen.

Utgiftsområde 13 Integration och jämslällldhet

Jämslällldhet

Jämslällldhet är ett av FN:s globala mål för hållbar utveckling i Agenda 2030. En jämslällld fördelning av resurser, makt och inflytande samt den mänskliga rättigheten att leva ett liv fritt från diskriminering och våld är en förutsättning för en hållbar utveckling. Det handlar om att riva de hinder som begränsar såväl flickors och pojkars som kvinnors och mäns frihet. För att det ska bli verklighet måste vi både som individ och gemensamt som samhälle, arbeta för en jämslällld och hållbar utveckling. Centerpartiets mål för jämslällldhetspolitiken är övergripande att:

- Stoppa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck
- Stärka kvinnors ekonomiska egenmakt
- Säkra en jämslällld och jämlik vård

Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Våldet förekommer i hela landet, inom alla åldrar och i olika typer av relationer, men drabbar på ett helt överskuggande sätt flickor och kvinnor. År 2022 anmäldes över 20 000 fall av misshandel på en kvinna över 18 år där den utsatta var bekant med gärningspersonen. Mörkertalet är stort. Det behövs krafttag som stoppar den akuta våldsspiralen och långsiktigt skyddar våldsutsatta kvinnor. Mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer. Våld i ungas partner-

relationer måste motverkas. Det finns ett behov att utveckla det preventiva våldsförebyggande arbetet. Centerpartiet bedömer att det behövs särskilda resurser till aktörer som riktar sig till unga som utövar våld och kontroll i sina partnerrelationer och/eller utsätts för våld i sin partnerrelation. Det är av största betydelse att personer som utsätts för våld i nära relationer får stöd av samhället genom ökad tillgång till kvinnojourer, skyddat boende och andra livsviktiga verksamheter. De ideella jourerna har en unik erfarenhet och stor kompetens och är en viktig resurs i kampen mot våldet, men det är det offentliga skyldighet att trygga en långsiktig och mer stabil finansiering. För Centerpartiet är det centralt att verka för en mer långsiktig och stabil finansiering av kvinnojourernas verksamhet.

Kvinnors ekonomiska egenmakt

Centerpartiet vill uppnå ett samhälle där kvinnor och män har lika möjligheter till makt och inflytande över sin egen situation. Ett samhälle som bidrar till att kvinnor och män ska kunna försörja sig själva och inte vara ekonomiskt beroende av en partner. Vi måste därför komma åt löneskillnader, den ojämlika fördelningen av föräldraledighet, deltidarbete och de strukturer som begränsar kvinnor från att starta och driva företag. Det får långtgående negativa ekonomiska effekter för kvinnor. Att föda barn ska inte stå i vägen för karriären och föräldraskap ska inte vara en ekonomisk fälla för kvinnor. Därför vill vi reformera föräldraförsäkringen för en mer jämställd, enkel och tydlig föräldraförsäkring anpassad till vårt moderna samhälle och arbetsliv. Vi vill också höja statusen på kvinno-dominerade yrken och förbättra arbetsvillkoren inom offentlig sektor. Även kvinnors företagande behöver främjas, med trygghetssystem anpassade till företagares villkor och en mer jämställd fördelning av det offentliga riskkapitalet.

En jämställd och jämlik vård

Den ojämställda vården är ett av våra stora samhällsproblem. Din hälsa, din möjlighet att överleva svår sjukdom eller få behandling ska inte bero på vilket kön du har. Studier visar att det finns skillnader mellan den vård som kvinnor och män får. Kvinnor underbehandlas jämfört med män vid hjärtsjukdom, stroke, diabetes och benskörhet och det saknas kunskap om sjukdomar som främst drabbar kvinnor. För en jämställd vård och omsorg vill vi stärka vårdutbildningarna, satsa på forskning och följa upp könsskillnaderna i vården årligen. Vi vill också inrätta ett nationellt forskningsprogram som ska förbättra kunskapsläget om sjukdomstillstånd som drabbar kvinnor.

Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten har en central roll i att leda jämställdhetsarbetet och synliggöra ojämställda strukturer i vårt samhälle. Det är därför av vikt att myndighetens uppdrag är tydligt formulerat och avgränsat, och att myndigheten ges förutsättningar för att aktivt arbeta för att samhället i stort ska nå de jämställdhetspolitiska målen. Sverige har under lång tid genomfört flera reformer som stärkt kvinnors ekonomiska egenmakt, men den ekonomiska jämställdheten har stagnerat den senaste tiden, där utrikesfödda kvinnor drar det kortaste strået. Kommissionen för jämställda livsinkomster konstaterar att myndigheterna inte redovisar könsuppdelad statistik i den grad de ska och att analyser därmed uteblir. Det är viktigt att myndigheterna, utifrån det uppdrag de har, själva

prioriterar och driver sitt eget jämställdhetsarbete, men den ekonomiska jämställdheten behöver följas upp än mer noggrant på övergripande nivå.

Centerpartiet vill särskilt poängtera vikten av Jämställdhetsmyndighetens nationella uppdrag rörande prostitution och människohandel. Som nationellt samordningsansvarig har Jämställdhetsmyndigheten möjlighet att driva på samverkan inom arbetet mot prostitution och människohandel, där regionkoordinatorerna har en nyckelroll i det förebyggande arbetet. I arbetet mot prostitution och människohandel spelar landets regionkoordinatorer en viktig funktion. Centerpartiet bedömer att särskilda insatser behövs för att förhindra att barn och unga utnyttjas i prostitution och människohandel. Arbetet mot att barn och unga utnyttjas genom sexuell exploatering och människohandel behöver förstärkas. Centerpartiet bedömer att det behövs en generell kompetensutveckling bland yrkesverksamma som möter barn som har blivit utsatta eller riskerar att bli utsatta för kommersiell sexuell exploatering, till exempel inom elevhälsan, socialtjänst, BUP och Sis.

Nationellt centrum för kvinnofrid

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, är ett kunskaps- och resurscentrum vid Uppsala universitet som arbetar för att höja kunskapen på nationell nivå om mäns våld mot kvinnor samt för att utveckla metoder för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor. NCK bör få långsiktiga förutsättningar och ett nytt utvecklat nationellt kunskapsuppdrag. Det är en viktig del i att säkerställa att alla yrkesgrupper som kommer i kontakt med våldsutsatta personer får en grundläggande förståelse för bland annat normaliseringsprocessen och våldsutsatthet. NCK driver även Kvinnofridslinjen, en nationell stödtelefon för våldsutsatta kvinnor för de som är utsatta för hot eller fysiskt, psykiskt och sexuellt våld. Antalet samtal har ökat stort de senaste åren och det är viktigt att NCK får långsiktiga och erforderliga ekonomiska förutsättningar så att de kan möta det stora behovet av stöd. Det ska aldrig vara upptaget när en våldsutsatt kvinna tar modet och ringa.

Myndigheternas arbete för jämställdhet

För att de jämställdhetspolitiska målen ska nås behöver vi arbeta strukturerat med jämställdhetsintegrering, så kallad gender budgeting och könsuppdelad statistik. Om vi inte synliggör skillnader, kan vi heller inte åtgärda dem. Jämställdhetsintegrering säkrar att resursfördelning, beslut och bemötande utgår från individen, utan att snedvridas av förutbestämda stereotyper, fördomar och okunskap. Gender budgeting handlar om att synliggöra människorna bakom siffrorna i en budget. Det synliggör hur de offentliga resurserna fördelas mellan könen, hur det möter kvinnors och mäns, flickors och pojkars behov och vilka effekter det ger. Budgetprocesser inom stat, regioner och kommuner kan lämpligen utformas så att metoder för gender budgeting tillämpas. Jämställdhetsintegrering i myndigheter bidrar till uppfyllelsen av de jämställdhetspolitiska målen och behöver stärkas. Därför vill Centerpartiet att det arbetet ska fortlöpa.

Integration

För att Sverige ska stå starkt, nu och i framtiden, behövs effektiva reformer som förbättrar vår mottagning av nyanlända, med ett tydligt jobbfokus. I dag kommer många människor som fått asyl i Sverige inte in i samhället, utan hamnar i stället i ett permanent utanförskap. Vi måste se till att de som hamnat i utanförskap integreras och får ett arbete, på

samma gång behöver vi få till en fungerande integration för dem som kommer som nya till Sverige. Segregationen bland nyanlända måste minska genom att begränsa möjligheterna att bo i eget boende under asyltiden. På så sätt kommer fler nyanlända bosätta sig över hela landet efter beviljat uppehållstillstånd. Det finns också ett stort värde i att nyanlända tidigt får ta del av det svenska samhället och kunskap om hur det fungerar. Därför har Centerpartiet bidragit till att alla som söker asyl ska genomgå samhällsintroduktion för att tidigt lära sig om hur det svenska samhället fungerar.

Vi behöver också genomföra strukturreformer för att skapa förutsättningar för minskad tudelning på svensk arbetsmarknad. En arbetsmarknad som samtidigt har ett stort kompetensförsörjningsbehov med demografiska utmaningar och med snabbare utvecklingstakt och omställningsbehov.

Förbättra sfi och utökad språkundervisning för de som flytt från Ukraina

En viktig nyckel för integrationen är språket. Kvaliteten i svenska för invandrare (sfi) är otillräcklig, samtidigt som vissa privata och ideella utbildningsanordnare visat sig framgångsrika i att lära ut språk. Därför har Centerpartiet varit drivande för att förbättra sfi-undervisningen och att utreda en sfi-peng. Sfi-pengen innebär att utbildningsanordnaren får betalt genom en typ av skolpeng som baserar sig på uppnådda resultat i form av språkutveckling. Vi anser att det förslag som utredningen presenterat bör tas vidare och att en sfi-peng bör införas.

Personer som har flytt från Ukraina och beviljas uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet omfattas inte av de integrationsinsatser som nyanlända som beviljats asyl. De ukrainska flyktingarna som kommer hit bör dock snabbt få möjligheter att komma in i samhället. En viktig del är språket och flera olika åtgärder behöver vidtas för att kunna skala upp språkinläringen så snabbt som det krävs. Även ersättningen till denna grupp behöver höjas.

Etablering

Etableringsreformen, som flyttade ansvaret för nyanländas etablering i Sverige från kommunerna till Arbetsförmedlingen, har inte lett till de förbättringar som var syftet. Därför vill Centerpartiet att kommunerna åter ska ansvara för etableringen. Vi behöver även se över hur nyanlända i högre grad kan bidra till den långsiktiga finansieringen av sin försörjning, exempelvis genom att göra om etableringsbidraget till ett etableringslån. På samma sätt som studenter försörjer sig med hjälp av studielån bör nyanlända kunna försörja sig med hjälp av lån under sin första tid i Sverige.

Införandet av intensivåret, som kombinerar insatser för språk och praktik med riktiga jobb och mentorskap, var en viktig reform för att förstärka integrationen och möjliggöra för fler nyanlända att snabbare komma i arbete. Reformen måste dock förvaltas och utvecklas. Ytterligare insatser behövs för att göra intensivåret till det effektiva verktyget för integration som det ska vara. Uppföljningar behöver göras, och ambitionsnivån höjas.

Jobb och företagande

Det finns ett stort behov av att förbättra förutsättningarna för jobb och företagande för att integrationen ska förbättras. Bland utrikesfödda är andelen som vill starta företag hög, men andelen företagare i exempelvis utanförskapsområden är lägre än i andra delar av landet.

Det behöver bli enklare att starta företag, billigare att anställa och löna sig mer att arbeta än att gå på bidrag. Nationella regler och skatter behöver reformeras för att skapa en bättre, mindre tudelad och en mer välfungerande arbetsmarknad. Vi behöver också bredda etableringsjobben som möjliggör för företag att anställa nyanlända.

Fokus på jobb för utrikesfödda kvinnor

Samtidigt som det finns ett gap i sysselsättning mellan utrikes och inrikes födda, finns också ett gap mellan utrikes födda män och kvinnor. Integration är därmed också en fråga om jämställdhet.

Särskilt kvinnor som är utrikesfödda och som har flytt från sitt hemland har haft svårt att komma snabbt i arbete. Den inledande tiden i Sverige domineras alltför ofta av att kvinnan arbetar i hemmet, vilket kraftigt minskar chansen att komma ut på arbetsmarknaden. Tiden i föräldraförsäkring bör därför begränsas och språkutbildning påbörjas parallellt med eventuell föräldraledighet, till exempel med hjälp av Centerpartiets förslag om införande av integrationsförskolor.

Det är viktigt med en tydlighet från samhällets sida när det gäller grundläggande värderingar om människors lika rätt och värde. Ekonomiska ersättningar till hushåll, som till exempel ekonomiskt bistånd, bör som regel betalas ut jämnt mellan makar. Rätten till tolk måste också upprätthållas bättre än den gör i dag. Barns möjligheter att agera tolk till sina föräldrar bör kraftigt begränsas. Bemötandet från myndigheter måste också i högre grad spegla att samhället har samma förväntningar på kvinnor och män att integreras och komma i arbete.

Civilsamhällets roll för integration

En viktig och underskattad roll i mottagandet av nyanlända spelas av civilsamhället. I civilsamhället finns nätverk som förmår koppla de nyanlända till arbetsliv och jobbmöjligheter, och erbjuder kunskaper om det svenska samhället. Centerpartiet anser att man måste se över hur man kan stärka civilsamhällets roll i integrationsprocessen. I detta arbete bör vi utreda hur statens tilldelning av resurser till civilsamhället kan allokeras för att skapa långsiktiga partnerskap och därmed frångå dagens projektförfinansieringsmodell. Genom att öka långsiktigheten i detta arbete, och låta föreningar och organisationer få en tydligare roll kan en större del av integrationsprocessen ske i samverkan med civilsamhället.

Diskriminering

I ett ojämlikt samhälle begränsas allas frihet. Det måste vi förändra. Alla människor i Sverige ska kunna vara fria och trygga oavsett vem man är. Därför vill vi stärka arbetet mot diskriminering och ojämlikhet i hela samhället. Diskriminering är ett allvarligt problem som skadar både samhället som individen. Individen som inte får ett jobb eller sämre lön på grund av sitt kön, eller som inte släpps in på krogen på grund av sin hudfärg, begränsas. Den liberala demokratin undermineras när tilltron till statens förmåga att skydda och behandla alla människor på ett likvärdigt sätt sjunker. Rasism i samhället behöver uppmärksammas och bekämpas. Våra offentliga instanser behöver kunskapshöjande åtgärder och förstå hur rasism leder till diskriminering. Offentliga insatser mot diskriminering ska göras med effektiva. Vi vill reformera Diskrimineringsombudsmannens uppdrag så att myndigheten mer aktivt upptäcker, undersöker och agerar mot diskriminering.

Centerpartiet vill dessutom ge mer resurser till polisens hatbrotts- och demokratienheter runtom i landet och ge civilsamhället bättre möjligheter att stötta brottsoffer. Vi vill också att myndigheter i större utsträckning ska införa anonyma ansökningsförfaranden vid anställningar.

Centerpartiets överväganden

Anslagsförslag för 2025 för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Integrationsåtgärder	98 925	±0
1:2 Kommunersättning vid flyktingmottagande	4 964 625	560 000
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	142 746	±0
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	105 919	±0
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	571 039	20 000
3:2 Jämställdhetsmyndigheten	166 350	±0
3:3 Bidrag för kvinnors organisering	48 163	±0
4:1 Åtgärder mot utanförskap	168 000	±0
Summa	6 265 767	580 000

Anslag 1:2 föreslås öka med 510 miljoner kronor år 2025 till följd av att Centerpartiet vill återställa antalet kvotflyktingar som Sverige tar emot till 5 000 per år. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 1 530 miljoner kronor år 2026 och med 2 060 miljoner kronor år 2027. Rätten för ukrainska flyktingar att folkbokföra sig välkomnas av Centerpartiet, men det finns brister i det nya regelverket och inte minst finns ett glapp mellan olika kohorter av ukrainska flyktingar, som bör rättas till och därför anslås 50 miljoner kronor årligen under anslag 1:2.

För att åstadkomma ett exitprogram för unga i prostitution anslås 10 miljoner kronor 2025 under anslag 3:1, som ökar till 15 miljoner kronor 2026 och 20 miljoner kronor 2027. Vidare föreslås anslaget 3:1 ökas med 10 miljoner kronor årligen från 2025 för att varaktigt stärka stömlinje för ungas relationer.

Jonny Cato (C)

Helena Vilhelmsson (C)

Christofer Bergenblock (C)